

ÖNKÖLTSÉGSZÁMÍTÁSI SZABÁLYZAT 2020.

Szervezet neve: Devecseri Városüzemeltetési Nonprofit Kft

Címe: 8460 Devecser, Hunyadi u. 21

Adószáma: 18925142-2-19

Képviselőre jogosult személy neve: Molnár András Kadocsa

Jelen szabályzatban nem szabályozott kérdésekben a számviteli törvény és a kapcsolódó jogszabályok vonatkozó előírásai szerint kell eljárni. Felülvizsgálata és karbantartása a jogszabályi változások függvényében, de legalább évente történik.

Hatályba lépett: _____ sz. határozattal.

Alkalmazandó: 2021.01.01.-től

_____
a szervezet képviselőre jogosult személy(ek)
cégszerű aláírása

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS

1.ÖNKÖLTSÉGSZÁMÍTÁSI ALAPELVEK

- 1.1.Az önköltségszámlítás kötelezettsége
- 1.2.Az önköltség fogalma
- 1.3.Az önköltségszámlítás célja
- 1.4.Az önköltségszámlítás feladata
- 1.5.Az önköltségszámlítás tárgya
- 1.6.Az önköltségszámlítás fajtái

2.A TÁRSASÁG TEVÉKENYSÉGEINEK ÖNKÖLTSÉGSZÁMÍTÁSA

- 2.1. A költségtenyezők tagolása (kalkulációs séma)
- 2.2.A kalkuláció költségtenyezőinek tartalma
- 2.3.Az önköltségszámlítás kódszámrendszere
- 2.4.A kalkulációs egység kijelölése
- 2.5.Az üzemi költséghegyek (szervezeti egységek) kijelölése
- 2.6.Az általános költségek felosztásának módja
- 2.7.Belföldre értékesített termékek és szolgáltatások önköltsége
- 2.8.Export termékek és szolgáltatások önköltsége
- 2.9.Saját vállalkozásban végzett beruházás, valamint eszközgyártás önköltsége

3.AZ ÖNKÖLTSÉGSZÁMÍTÁS MÓDSZERE

4.GAZDASÁGI KALKULÁCIÓ

5.A KALKULÁCIÓ KÉSZÍTÉSÉNEK IDŐPONTJA

6.A KÖLTSÉGUTALVÁNYOZÁS ÉS A KÖLTSÉGEKSZÁMOLÁS BIZONYLATI RENDJE

7.AZ UTÓKALKULÁCIÓ ÉS A KÖNYVELÉSI ADATOK EGYEZTETÉSE

8.AZ ÖNKÖLTSÉGSZÁMÍTÁSI ADATOK SZOLGÁLTATÁSA

9.FELELŐSSÉG AZ ÖNKÖLTSÉGSZÁMÍTÁS RENDJÉÉRT

BEVEZETÉS

A Társaság vezetésében, az irányítási feladatok ellátásában, a gazdasági döntések előkészítésében, az árképzésnél, valamint az eredmény-elszámolásban igen fontos szerepe van az önköltségszámításnak.

A gondos vezetés a gazdálkodásra ható intézkedések minden várható gazdasági következményét felméri és mérlegeli. A döntések előtt, a végrehajtás közben és után egyaránt kalkulálja a cégvezetés gazdasági következményeket.

A gazdasági követelmények teljesítésének felméréséhez

- az elő- (terv) kalkuláció,
- az árképzés,
- az utókalkuláció,
- a gazdaságossági számítások adatai

megfelelő elemzéssel, ellenőrzéssel alátámasztva lényeges információt nyújtanak.

A társasági gazdálkodás és a rendeleti előírások szükségessé teszik, hogy Önköltségszámítási Szabályzatba foglaljuk az önköltségszámítással kapcsolatos feladatokat.

Az Önköltségszámítási szabályzat előírásait évenként felül kell vizsgálni és azt az új rendeleteknek megfelelően, módosítani kell.

Ez a szabályzat azokat a kötelezően végrehajtandó feladatokat tartalmazza, amelyek betartása a Társaság minden kijelölt szervezetére és dolgozójára kötelező.

1.ÖNKÖLTSÉGSZÁMÍTÁSI ALAPELVEK

1.1.Az önköltségszámítás kötelezettsége

A hatályos Számviteli törvény értelmében a számviteli politika keretében írásban rögzíteni kell – többek között – azokat a gazdálkodóra jellemző szabályokat, előírásokat, módszereket, amelyekkel meghatározza, hogy mit tekint a számviteli elszámolás, az értékelés szempontjából lényegesnek, jelentősnek, nem lényegesnek, nem jelentősnek, továbbá meghatározza azt, hogy a törvényben biztosított választási, minősítési lehetőségek közül melyeket, milyen feltételek fennállása esetén alkalmaz, az alkalmazott gyakorlatot milyen ok miatt kell meghatározni.

A számviteli politika keretében el kell készíteni:

- az eszközök és a források leltárkészítési és leltározási szabályzatát,
- az eszközök és a források értékelési szabályzatát,
- az önköltségszámítás rendjére vonatkozó belső szabályzatot,
- a pénzügykezelési szabályzatot.

1.2.Az önköltség fogalma

Önköltség a saját előállítású termékek, végzett szolgáltatások - továbbiakban: termék - mennyiségi egységére jutó élő- és holtmunka ráfordítás pénzben kifejezett értéke (pl. Ft/db, Ft/kg, Ft/m stb.)

Bármilyen kalkulációs módszert alkalmaz a társaság, az adott termékre vonatkozóan legalább:

- a közvetlen önköltség (közvetlen költségek összege),
- a szűkített önköltség (közvetlen önköltség + üzemi általános költség + selejtvesztesség = üzemi önköltség),
- a teljes önköltség (szűkített önköltség + központi irányítás költségei + elkülönített költségek)

kategóriák kiszámításának lehetőségét biztosítani kell.

1.3.Az önköltségszámítás célja

Az önköltségszámítás célja a termék várható vagy tényleges ráfordításának meghatározása (elő-, közbenső-, utókalkuláció).

1.4.Az önköltségszámítás feladata

- árképzés és árvetés készítés
- várható és tényleges jövedelmezőség értékelése
- döntés előkészítés – műszaki és szervezési intézkedések megalapozása – gazdasági kalkuláció segítségével
- saját termelésű készletek (befejezetlen-, félkész-, késztermékek) értékelése
- adatszolgáltatás a tervezéshez, elemzéshez, ellenőrzéshez.

Az önköltségszámítás céljától és feladatától függően a kalkuláció terjedelme és a kalkulált költségek köre különböző lehet, így:

- a teljes önköltség számításánál az utókalkulációban az összes termelési költség figyelembe vehető és a termék teljes önköltségében felhasználható
- árvetés készítésénél, az árképzésnél figyelembe nem vehető költségek nem számíthatók fel
- a saját termelésű készletek értékelése céljára készülő utókalkulációt közvetlen önköltségig bezárólag kell összeállítani.

1.5.Az önköltségszámítás tárgya

Az önköltségszámítás tárgya az a termék, tevékenység vagy szolgáltatás, amelynek önköltségét a társaság kiszámítani kívánja, amelyről kalkulációt készít. Az önköltségszámítás egysége a kalkuláció tárgyának természetes mértékegysége, így pl. db, kg, m stb.

1.6.Az önköltségszámítás fajtái

a.) A kalkuláció összeállításának időpontja szerint:

- a gyártás (tevékenység) megkezdése előtt készülő előkalkuláció
- a gyártás (tevékenység végzése) közben készülő közbenső kalkuláció
- a gyártás (tevékenység) befejezése után készülő utókalkuláció

Előkalkuláció az a (műszaki) gazdasági tevékenység, amellyel a tevékenység (termelés) megkezdése előtt meghatározzák a termék tervezett önköltségét. Lehet: terv-, árvetési-, stb. kalkuláció. Az előkalkuláció a termék önköltségtervezéséhez és a termék jövedelmezőségének vizsgálatához biztosít információt.

Előkalkulációt minden új termékről készíteni kell a műszaki és technológiai előírások (anyag- és időnormák) figyelembevételével.

Az előkalkuláció lehet:

- műszaki normán alapuló kalkuláció – pontos műszaki és egyéb számításokon alapuló (sorozat ill. tömeggyártásnál alkalmazható)
- összehasonlító számításokon alapuló kalkuláció (műszaki normák hiányában, egyedi gyártás esetén alkalmazható)
- tételes vagy részletes kalkuláció (műveletről műveletre határozzák meg a normát)
- Különbözeti kalkuláció (egy hasonló termék már meglévő kalkulációjához való viszonyítás).

Közbenső kalkuláció a termék tervezett és tényleges ráfordításainak összehasonlítására készül a tevékenységi folyamat alatt.

Utókalkuláció az a (műszaki) gazdasági tevékenység, amellyel a tevékenység (termelés) befejezése után, a ténylegesen felmerült költségek ismeretében határozzák meg a termék önköltségét.

Utókalkulációt kell készíteni:

- a saját termelésű készletek értékeléséhez
- a jövedelmezőség számításához
- a hatóság által elrendelt esetekben stb.

Utókalkulációt célszerű készíteni:

- jelentősebb egyedi termékek, saját vállalkozásban végzett beruházások önköltségének meghatározására
- elő-, tervgazdasági kalkuláció, valamint az árvetés ellenőrzésére általában az első utókalkulációs egység termelésének befejezése után
- sorozatban gyártott termékekről (akkor is, ha azokból év végén nincs készlet) évente egyszer az önköltség alakulására, elemzésére.

Az elő- és utókalkulációnak felépítésében és szerkezetében meg kell egyeznie!

b.) Költségfelosztás módja szerint:

- osztó kalkuláció
- pótlékoló kalkuláció
- vegyes kalkuláció
- normatív kalkuláció

Osztó kalkuláció: a költségeket mennyiségi alapján osztják szét

- egyszerű osztó kalkuláció – egyféle terméknel alkalmazható
- egyenértékszamos osztó kalkuláció – rokontermékeknel vezértípus meghatározásával alkalmazható

Pótlékoló kalkuláció: a közvetlen költségeket már a felhasználás pillanatában elszámolják a termékekre, a közvetett költségeket pedig vetítési alap segítségével osztják szét pótlékkulcsokkal.

A vetítési alap lehet:

- mennyiségi (gépóra, normaóra stb.)
- értékbeni (közvetlen anyagköltség, közvetlen bérköltség stb.)

A pótlékoló kalkuláció sokféle terméknel, különféle technológiáknál alkalmazható.

Vegyes kalkuláció: az osztó-, és pótlékoló kalkulációt egyaránt alkalmazzák.

Normatív utókalkuláció: olyan eljárás és módszer, amelynél a termék tényleges önköltségét a norma szerinti önköltségből kiindulva a normaváltozások és normaeltérések figyelembevételével határozzák meg. A normától eltérő költségek összegét külön gyűjtik és mutatják ki.

c.) Teljesség szempontjából:

- egyszerűsített és
- teljes kalkuláció

2.A TÁRSASÁG TEVÉKENYSÉGEINEK ÖNKÖLTSÉGSZÁMÍTÁSA

2.1. A költségtényezők tagolása (kalkulációs séma)

Az árvetésben, az elő- és utókalkulációban a költségtényezőket azonos tartalommal és azonos tagolásban kell számításba venni.

Az ágazati sajátosságok figyelembevételével a **kalkuláció alapsémája** a következő:

1. Közvetlen anyagköltség
2. Közvetlen bérköltség
3. Közvetlen bérek járulékai
4. Gyártási különköltség
5. Értékesítési különköltség

6. Egyéb közvetlen költség

7. **KÖZVETLEN ÖNKÖLTSÉG (1+2+3+4+5+6) I. ÖNKÖLTSÉGI KATEGÓRIA**
(a saját előállítású termékek év végi értékelésének alapja – termékegységre jutó közvetlen költség)

8. Üzemi általános költség

9. Selejtezési veszteség

10. **SZÚKÍTETT ÖNKÖLTSÉG (7+8+9) II. ÖNKÖLTSÉGI KATEGÓRIA**
(üzemi önköltség a gazdasági döntések megalapozásához – termékegységre jutó közvetlen és felosztott üzemi költség)

11. Központi irányítás költségei

12. Elkülönített költségek

13. **TELJES ÖNKÖLTSÉG (10+11+12) III. ÖNKÖLTSÉGI KATEGÓRIA**
(az árképzéshez, árellenőrzéshez szükséges információ)

A kalkulációs séma költségtényezői közvetlen és közvetett (általános) költségek.

Közvetlen költség minden olyan a termék előállítása és a szolgáltatás teljesítése érdekében felmerült költség, amely a kalkulációs egységre utalványozható, illetve amelynek a kalkulációs egységre jutó értéke megfelelő mutatók, jellemzők segítségével megállapítható és elszámolható (az előállítással bizonyíthatóan szoros kapcsolatban állnak). Pl. gépköltség, ami a gyártásra fordított gépidő segítségével normázható stb.

Közvetett (általános) költségek azok a felmerült költségek, amelyek nem utalványozhatók felmerülésükkor a termékre, szolgáltatásra.

2.2.A kalkuláció költségtényezőinek tartalma

2.2.1 Közvetlen anyagköltség

A kalkulációs egység terhére utalványozható és elszámolható anyagok értéke, így pl.:

- a felhasznált nyers- és alapanyagok,
- a nyers- és alapanyagok technológiai átalakításában közvetlenül résztvevő fűtőanyag és energia (technológiai energia),
- a vásárolt félkész termékek és alkatrészek (kooperációs termékek),
- a tovább felhasznált saját termelésű félkész termékek és alkatrészek értéke, valamint
- az anyagok (termékek) beszerzésekor, illetve felhasználásakor fizetendő adók és ellenkező előjellel a kapott visszatérítések (árkiegészítések, támogatások) összege.

A vásárolt anyagok beszerzési ára általános forgalmi adót nem tartalmazhat!

Külföldi beszerzéseknél az import anyagok beszerzési árába a számlázott vételáron kívül beletartoznak:

- a vámköltiségek
- az importhoz kapcsolódó adók (az általános forgalmi adó kivételével) ill. árkiegészítések
- az import bizományi díj
- a határállomásig felmerült fuvar költség összege.

A nyers- és alapanyagokat pontos meghatározással kell felsorolni.

A technológiai energia csak akkor lehet itt költségtényező, ha a gyártmány előállításához szükséges mennyiség méréssel vagy megbízható számításokkal alátámasztható.

A tovább felhasznált saját termelésű félkész termékeket és alkatrészeket tényleges közvetlen önköltségen kell számításba venni.

A vásárolt anyagon végzett bér munka díját, amennyiben az a kalkulációs egységre elszámolható, közvetlen anyagköltségként kell kimutatni.

A közvetlen anyagköltséget csökkenteni kell a kalkulációs egységre megállapítható hulladék és melléktermék értékével. A hulladékot és mellékterméket a kalkulációban eladási áron kell szerepeltetni.

Mind az elő-, mind az utókalkulációban az anyagköltség összege mellett a nyers- és alapanyagok felhasználásának bruttó és nettó mennyiségi adatait is fel kell tüntetni.

Az importból származó anyagokat az elő- és utókalkulációban egyaránt – relációnként külön kell szerepeltetni.

Az anyagköltség meghatározása az előkalkulációban a műszakilag indokolt anyagnormák (műszaki részleg meghatározása), az utókalkulációban a tényleges felhasználás alapján történhet.

2.2.2 Közvetlen bér költség

Közvetlen bér költségként kell kimutatni a termék előállításáért (megmunkálásáért) vagy egy művelet elvégzéséért teljesítmény- és/vagy időbérben az érvényes szabályok szerint kifizethető (elszámolható), illetve kifizetett munkabér összegét.

Prémiumos időbér használata esetén az egységre elszámolható prémium összege is közvetlen bér költségként számolandó el.

Mind az elő-, mind az utókalkulációban a bérek számfejtésének alapjául szolgáló munkaidőt is célszerű feltüntetni.

- Az előkalkulációban (árvetésben) a közvetlen bér költség a munkanorma és a besorolásnak megfelelő átlagos időbér (órabér, percbér) alapján számítható ki.
A normaidőt a műszaki részleg határozza meg termékenként (kalkulációs egységenként)

- Az utókalkulációban a közvetlen bérköltség a termék előállítása során ténylegesen felmerült munkabér összege.

Az üzemegységek kötelesek havonként megadni a ténylegesen felhasznált munkaidőt dolgozónként és termékszériánként, ami alapján a bérelszámolásban elkülöníthető a közvetlen és a közvetett munkabér összege.

Az utókalkuláció a bérfelosztás alapján határozza meg a termékre eső közvetlen bér nagyságát.

2.2.3 Közvetlen bérek járulékai

A közvetlen bérek járulékai a törzsbérre kifizetett:

- kiegészítő fizetések,
- bérpótlékok, valamint
- az előbbiek és a közvetlen bérköltségek összegzésével számított összes bért terhelő járulékok központi előírások szerint meghatározott összege.

Mind az elő-, mind az utókalkulációban beállítandó összeget éves tervezett pótlékkulcs alapján, társasági szinten kell meghatározni. A tervezett pótlékkulcs kiszámításához évenként meg kell tervezni az ilyen címen fizetendő összeget, amit szembe kell állítani az időszakra tervezett közvetlen munkabér összegével.

2.2.4. Gyártási külön költség:

A gyártási különköltségek csak meghatározott kalkulációs egységekhez kapcsolódhatnak, amelyek lehetnek:

- szerszámok,
- készülékek,
- különleges gyártóeszközök,
- szoftvertermékek,
- nagy értékű és éven túl elhasználódó eszközök,
- vásárolt szellemi termékek, pl. szabadalom, ipari minta, know-how,
- találmányi és abban közreműködők díja,
- újítási és abban közreműködők díja,
- szabadalom hasznosítási díja, valamint
- magánszemélynek fizetett szakértői díj kalkulációs egységre közvetlenül elszámolható díjai,
- a termék helyszíni szerelésével, beépítésével kapcsolatban felmerült kiszállási és utazási költségek.

Nem lehet gyártási különköltségként felosztani a normál szerszámok, tárgyi eszközök költségeit, mert ezek az üzemi általános költségeket terhelik.

A gyártási különköltséget részletezni kell!

A különleges gyártóeszközöknél a gyártóeszköz összes költségét és a vele gyártani kívánt (tervezett) mennyiséget is fel kell tüntetni.

2.2.5. Értékesítési különköltség

Értékesítési különköltség, amely a termék elkészülte után, a termék értékesítésével kapcsolatban merül fel, s hasonlóan a gyártási különköltségekhez, mindig meghatározott kalkulációs egységhez kapcsolódik.

Értékesítési különköltségek között számolható el:

- a megrendelő különleges igényei miatt felmerült költségek (különleges csomagolás, szállítás, prospektus stb.)
- a termék szállítás közbeni biztosítása,
- reklám költségek,
- export értékesítésnél a termék értékesítésével kapcsolatos külföldi utak (kiküldetési-, közlekedési stb.) költségek,
- az exportált termékek belföldi útszakaszra eső fuvarköltsége,
- ügynöki jutalék és az ügyletszerzéssel kapcsolatos egyéb költségek,
- bizományi díjak, ügynöki díjak, biztosítási díjak,
- az ügylettel összefüggő devizában fizetendő adók, illetékek, raktározási és tárolási jellegű bérleti díjak és egyéb devizában fizetett költségek,
- külföldi képviseltek, prospektusok költségei, rezsitérítések.

2.2.6. Egyéb közvetlen költség

Egyéb közvetlen költségként kell elszámolni a gépek (termelő berendezések) működtetésének és üzemeltetésének költségeit, amennyiben azok kalkulációs egységre jutó értéke megállapítható és a kalkulációs egységre utalványozható.

Így:

- a gépek (berendezések) energiaköltségeiből azokat a költségeket, amelyeket közvetlen anyagköltségként nem számoltak el (tűzelőanyag, gőz, gáz, sűrített levegő, víz stb.)
- a gépkezelők és gépkiszolgálók közvetlen munkabérként el nem számolt munkabére (törzsbér + járulékai)
- a gépek (termelő berendezések) üzemeltetésével kapcsolatban felhasznált segédanyagok (kenő- és törlőanyagok) és a kapcsolódó kis értékű éven belül ill. éven túl elhasználódó eszközök értékét (ideértve azok javítási költségeit ill. a bérlet eszközök kölcsönzési díját is).
- a gépek (termelő berendezések) eszközfenntartási költségei,
- a gépek (termelő berendezések) bérleti díja
- a gépek (termelő berendezések) értékcsökkenési leírása

Egyéb közvetlen költségként számolható el még:

- a saját termelésű készletek bér munkadíja
- a megbízások teljesítéséért a vállalkozónak térített összeg
- az anyagokkal és késztermékekkel kapcsolatos minőségvizsgálatok költségei.

2.2.7. Üzemi általános költségek

Üzemi általános költségek mindazok az általános költségek, amelyek egy-egy üzem területén merültek fel, ideértve azokat az üzemben felmerült költségeket is, amit a társaság egyéb közvetlen költségnek minősített.

A társaságnál az elő- és utókalkulációban az üzemi általános költségek 2.2. 6 pontban meghatározott részét a kalkulációs alapséma 6. során, a fennmaradó részét a kalkulációs alapséma 8. sorában kell figyelembe venni.

2.2.8. Selejtveszteség

Az előkalkulációban és az árvetésben a selejtveszteséget a közvetlen önköltség és az üzemi általános költség együttes összege után lehet % kulcs alapján meghatározni.

Az utókalkulációban a selejtköltség vagy önálló kalkulációs tényezőként, vagy az egyes költségtényezőként (anyag, bér stb. költség) – a norma szerinti kalkuláció esetén – külön normaeltérésként jelentkezik, a mindenkori árvetési előírásoknak megfelelően.

2.2.9. Központi irányítás költségei

Itt kell kimutatni összevontan a központi irányítás igazgatási és egyéb általános költségeit az árképzési előírások szerint.

A központi irányítás igazgatási és egyéb általános költségei:

- a központi gazdasági és műszaki irányítás bérköltségei és annak járulékai,
- személyi jellegű egyéb kifizetések,
- a jubileumi jutalmak,
- a központi irányítást segítő szolgáltatások számlázott, átterhelt költségei,
- a központi irányítás, igazgatás (és a szociális létesítmények) immateriális javainak, tárgyi eszközeinek (épület, gép, berendezés, jármű), értékcsökkenési leírása, fenn tartási és üzemeltetési költsége, bérleti díja, lízing díja,
- a faktoring díj,
- a bankköltség,
- a biztosítási díjak,
- a reprezentációs költségek,
- a központi irányítás dolgozóinak kiküldetési költségei, napidíjai,
- az oktatási költségek,
- az egyenruhaköltség,
- a jogi szolgáltatás számlázott költségei,
- a posta, internet és telefonköltségek,
- a nyomtatványok, irodaszerek, szaklapok, szakkönyvek költségei,
- a központi irányítás egyéb költségei
- a más szervezetek részére fizetett szakértői-, pályázati- és tiszteletdíjak,
- az érdekképviselői szervezeteknek fizetett tagsági díjak,

- a központi anyag- és árubeszerzés, nyilvántartás, raktározás költségei (bérköltség, személyi jellegű egyéb kifizetések, tb. járulék, munkaadói járulék, minőségvizsgálat költségei, göngyölegjavítási költségek, göngyöleg használati díjak, az anyag- és áruraktár tárgyi eszközeinek értékcsökkenési leírása stb.),
- az üzemek közötti belső szállítás költségei,
- a központi irányítás egyéb költségei.

Az utókalkulációban a ténylegesen felmerült központi irányítás költségét kell kimutatni a teljes önköltség megállapításához az adott termékhez (tevékenységhez) előírt vetítési alapra pótlékolva.

2.2.10. Elkülönített költségek

Az elkülönített költségek között szerepelnek a működés egyéb közvetett költségei közül:

- az alapítás-át szervezés költségei,
- a készletek értékvesztése,
- a terven felüli értékcsökkenési leírás összege,
- a kutatási-kísérleti fejlesztés költségei,
- a garanciális javítás költségei.

Az itt figyelembe vehető összegeket

- előkalkulációnál az árképzési előírások határozzák meg
- utókalkulációnál – az előző pontokon kívül – az összes ténylegesen felmerült elkülönített költség alapján kell meghatározni.

2.3. Az önköltségszámítás kódszámrendszere

A tevékenység során a költségek termékekre, termékcsoporthoz (szolgáltatásokra) történő gyűjtését a kódszámok használata teszi lehetővé.

A kódszám felépítése:

- 1-2. pozíció: szervezeti egység megjelölése
- 3. pozíció: tevékenység jellege
  - 1 termékgyártás
  - 2 alkatrész gyártás
  - 3 szolgáltatás
  - 4 saját vállalkozásban végzett beruházás
  - 5 saját vállalkozásban végzett gyártóeszköz gyártás
  - 6 egyéb tevékenység
- 4.5. pozíció: tevékenység főcsoportja
- 6.8. pozíció: tevékenység csoportja
- 9-14. pozíció: tevékenység sorszáma

2.4.A kalkulációs egység kijelölése

Az árvetési-, elő- és utókalkulációban a kalkulációs egység a következő:

- termékgyártásnál: db
- alkatrész gyártásnál: db
- szolgáltatásnál: a megrendelés és a kijelölt munkaszáma
- saját vállalkozásban végzett beruházásnál: a beruházási egységszám, munkaszám
- saját vállalkozásban végzett gyártóeszköznél: db
- egyéb tevékenységnél: a megrendelés és a kijelölt munkaszám.

2.5.Az üzemi költséghelyek (szervezeti egységek) kijelölése

Az üzemi költségeknek pontos, valóságot leginkább megközelítő gazdaságos elszámolása, feloszthatósága érdekében a költséghelyek kijelölésében törekedni kell arra, hogy

- egy-egy költséghelyen lehetőleg csak azonos technológiai gépek legyenek,
- az egy költséghelyen készített termékek tekintetében legyen egy olyan mutató (vetítési alap, költségjellemző), amelynek segítségével az üzemi költségek – vagy egy részük – a termékekre az igénybevételnek legmegfelelőbb arányban feloszthatók,
- a költséghelyen a költségek pontosan elszámolhatók legyenek.

Alapelv: a költséghelyi költségeket a felmerülésük helyén kell elszámolni.

Költséghelyeket összevonni, vagy egy költséghelyet szétválasztani, költséghelyek egy részét másik költséghelyhez csatolni csak az év első napjával szabad!

Év közben létesített (átvett) új költséghelyeket a működés napjától, a megszüntetett (átadott) költséghelyeket a megszűnése napjáig külön kell kezelni.

A szervezeti egységek, üzemek felsorolását és az azokhoz kapcsolódó kódszámokat az 1. sz. melléklet ismerteti.

2.6.Az általános költségek felosztásának módja

2.6.1 Az üzemi költségek felosztásának módja:

Az üzemi általános költségek felosztásának elvi alapja a költségelszámolás fő elvéből következik: minden termék (tevékenység) annyi költséget viseljen, amennyit előidézett. Az üzemi általános költségek esetében ez annyit jelent, hogy minden költségviselőre olyan mértékű üzemi általános költséget kell elszámolni, amilyen mértékben az egyes költségviselők igénybe vették, terhelték az egyes üzemeket.

Az üzemi általános költségek elkülönített kimutatását a főkönyvi számlákhoz tartozó analitikus nyilvántartásokban biztosítani kell.

Az üzemi általános költségek kalkulációs sémában való elhelyezéséről a 2.2. 7 pontban leírtak az irányadók.

Az egyéb üzemi általános költségek közé tartoznak:

- a közvetett (rezsi) anyagok, gyártó-, a kis értékű- és az éven belül elhasználódó eszközök költségei,

- az üzem irányításával és ügyvitelével foglalkozó dolgozók törzsbérei, bérpótlékai, kiegészítő fizetései, prémiumai és ezek közterhei,
- az üzem ügyvitelével kapcsolatos egyéb költségek,
- az üzemi épületek és nem közvetlenül termelési célt szolgáló gépek, berendezések értékcsökkenése, fenntartási, karbantartási és javítási költségei, kölcsönzési-, bérleti-, lízingdíja.
- fűtés, világítás költsége,
- munkavédelmi költségek,
- egyéb az egyéb közvetlen költségtényezők között el nem számolt üzemi általános költségek.

Az üzemi költségek felosztására a pótlékoló eljárás módszerét kell alkalmazni. Az üzemi költségek termékcsoportokra történő felosztása vetítési alapok segítségével, a termékekre való felosztás a termékekre meghatározott egyenérték számok segítségével történik

Az alkalmazandó vetítési alapokat illetve a termékekre meghatározott egyenérték számokat a 2. sz. melléklet mutatja.

A termékek (tevékenységek) főcsoportjainak, csoportjainak, egyedi számainak felsorolását a 3. sz. melléklet tartalmazza.

A társüzemi szolgáltatások minden költségét a tényleges felmerülés helyén – a szolgáltatást nyújtó üzem terhére – kell elszámolni.

A társüzemi szolgáltatás költségeit az azt igénybe vevő költséghelyek között a tényleges igénybevétel alapján kell felosztani.

2.6.2 A központi irányítás költségek felosztásának módja

A **központi irányítás általános költségei** az összes tevékenységet egyaránt terhelő költségek, ezért ezeket a költségeket a társaság termékekre nem osztja fel.

Árképzési és utókalkulációs tényező meghatározásakor a központi irányítás általános költségeit (az árképzésnél figyelembe nem vehető költségek kivételével) a közvetlen önköltséghez viszonyított %-os arányban kell figyelembe venni.

Az **anyagigazgatási költségek** a központi irányítás általános költségeihez hasonlóan az összes tevékenységet egyaránt terhelő költségek, ezért ezeket a költségeket szintén nem osztja fel a társaság termékekre.

Árképzési és utókalkulációs tényező meghatározásakor az anyagigazgatás költségeit az összes közvetlen anyagköltséghez viszonyított %-os arányban kell figyelembe venni.

2.7. Belföldre értékesített termékek és szolgáltatások önköltsége

A belföldre értékesített termékek és szolgáltatások kalkulációs sémája és a költségtényezők tartalma azonos a 2.1, valamint a 2.2 pontban leírtakkal.

2.8.Export termékek és szolgáltatások önköltsége

Az export tevékenység önköltségének számítása azonos a belföldi tevékenység önköltségszámítási módjával. A kalkulációs sémánál a közvetlen önköltség költségtényezői között kell kimutatni az export értékesítésével kapcsolatos különkölségeket, amelyek tartalmát a 2.2.5

pontban határoztuk meg. Így az export tevékenység önköltsége a 2.7 pontban leírtaktól csak az exportot terhelő értékesítési különkölséggel térhet el.

2.9.Saját vállalkozásban végzett beruházás, valamint eszközgyártás önköltsége

A saját vállalkozásban végzett beruházások teljesítményértékének megállapítása érdekében költségvetést kell készíteni.

A költségvetésben szereplő anyagok a tényleges bekerülési értéken vehetők figyelembe, a szerelési díj tekintetében az anyagmentes szűkített önköltségig elszámolt díjat lehet figyelembe venni.

Az utókalkulációban a tényleges költségeket kell kimutatni szűkített önköltségig bezárólag.

Ugyanezt a nyilvántartást kell alkalmazni a saját előállítású eszközöknél is.

A saját előállításban végzett tevékenységek szűkített önköltségének tartalma, a kalkulációs séma, a költségek gyűjtési és nyilvántartási módja a termékek utókalkulációs rendszerében előírtaknak felel meg.

3.AZ ÖNKÖLTSÉGSZÁMÍTÁS MÓDSZERE

Társaságunk az elő- (árvetési) kalkulációt műszakilag megalapozott normák alapján készítheti.

Az utókalkuláció készítésénél társaságunk a vegyes kalkuláció módszerét alkalmazza.

A költségeket termékenként (bizonyos esetekben, ha azt külön rendelkezés engedi termékcsoportonként) kell gyűjteni, a termékek (termékcsoporthoz) költségtényezőit utókalkulációs lapon kell kidolgozni.

Az utókalkuláció a költségeket feladásokból (anyagfeladás, bérfeladás stb.) gyűjti ki kalkulációs egységenként.

4.GAZDASÁGI KALKULÁCIÓ

A gazdasági kalkuláció körébe tartozik valamely gazdasági döntés előkészítésére, továbbá a döntés tényleges eredményeinek felmérésére irányuló gazdasági számítás.

A gazdasági kalkuláció a gazdasági számításokon túlmenően a nem számszerűsíthető tényezőket is figyelembe veszi egy-egy döntés meghozatalánál, illetve annak utólagos elemzésénél.

A gazdasági kalkuláció tárgya lehet valamilyen termék, termékcsoporthoz, technológiai folyamat, gyártmány-, gyártásfejlesztés, beruházás stb.

A gazdasági számításoknál a kalkuláció bármelyik fajtája (elő-, utókalkuláció stb.) alkalmazható.

A gazdasági kalkuláció abból indul ki, hogy a felmerülő költségek a kapacitás kihasználásával összefüggésben különbözőképpen viselkednek. Ebből a szempontból a következőkre kell figyelemmel lenni:

- a költségek egy részét – az úgynevezett állandó költségeket – a termelés mennyiségének és összetételének változása (bizonyos intervallumokban) nem befolyásolja (ilyen az általános költségek nagy része)
- a termelési költségek másik része viszont a termelés mennyiségével összhangban változik, amit változó költségeknek nevezünk (pl. anyagköltség, bérköltség stb.)

Egységes elvként érvényesítendő, hogy

- a számításokat több változatban és
  - összehasonlító módon
- célszerű elkészíteni.

Társaságunknál a műszaki fejlesztési tervben előírt irányított gyártmány-, gyártásfejlesztés (beruházás, gyártóeszköz gyártás), átszervezési döntések, a piaci döntések előkészítésére vonatkozó számítások gazdasági kalkulációval történő alátámasztása a műszaki vezető hatáskörébe tartozik, ugyanakkor a költség és ártényezőket a gazdasági vezető köteles a műszaki szervek rendelkezésére bocsátani.

A döntés-előkészítéseknél a gazdasági kalkuláció következő sémáját célszerű alkalmazni:

1. Árbevétel várható alakulása
2. - Közvetlen önköltség
-----
3. Fedezeti összeg alakulása
4. - Fel nem osztott költségek
-----
5. Nyereség várható alakulása
=====

Emellett a döntések előkészítése a fejlesztési és gyártási korlátok figyelembevételével más speciális módszerek alkalmazását is igényli.

A nyereséggel, a fedezettel kapcsolatos számítások a gazdasági vezető hatáskörébe tartoznak. A számításokhoz szükséges normaadatokat a műszaki vezetés (a termelési szervek bevonásával) köteles rendelkezésre bocsátani.

A nyereségfedezet számításához javasolt kalkulációs séma:

1. Közvetlen anyagköltség
2. Közvetlen bérköltség
3. Közvetlen bérek járulékai
4. Gyártási, Szolgáltatási külön költség
5. Értékesítési különköltség
6. Egyéb közvetlen költség
-
7. Közvetlen (és egyben változó) költség (1+2+3+4+5+6)
8. Fedezet (9-7)
-
9. Eladási ár

Fedezeti hányad a termék, termékcsoporthoz különféle gazdasági paraméterei számíthatók (gyártmánykarakterisztika).

Ilyenek:

- az egy normaóra jutó fedezeti összeg,
- az egy gépóra jutó fedezeti összeg,
- az egységnyi alapanyagból kihozható összeg

A gyártmánykarakterisztikát alkalmazó módszer kalkulációs sémája:

1. Egységre jutó várható árbevétel
2. - Közvetlen önköltség
-
3. Egységre jutó fedezeti összeg
4. Normaszükséglet (normaóra, gépóra, alapanyag beszerzési norma)
-
5. Gyártmánykarakterisztikára jutó fedezeti összeg (3 : 4)

A gazdasági kalkuláció alkalmazása lehetővé teszi

- a nyereség növelését,
- a termelékenység növelését és
- a kapacitás kihasználásának hatékonyabbá tételét,

5.A KALKULÁCIÓ KÉSZÍTÉSÉNEK IDŐPONTJA

A kalkuláció készítésének időpontját az elő- és utókalkuláció vonatkozásában az alábbiakban határozzuk meg:

Előkalkulációt:

- új termék ármegállapításához a kalkulációt a termelés megkezdése előtt egy hónappal,
- árajánlat megtételéhez az igénybeérkezést követően 7-10 napon belül,
- újítások kiértékelésénél 7-10 napon belül,
- gazdaságossági számításoknál 10-15 napon belül kell készíteni.

Utókalkulációt:

- új termék előállításánál a termék elkészítése után 3 héten belül,
- újításokról félévenként összefoglaló értékelést kell készíteni,
- leltáreltérésekhez a leltározási ütemterv szerint,
- beruházás jellegű munkáknál azok elkészülte után 30 nappal,
- kiszámlázott szolgáltatásoknál a kiszámlázás előtt 5 nappal,
- export termékeknek a termék értékesítésétől függően, folyamatosan,
- árkalkuláció felülvizsgálatához negyedévente, a negyedévi zárás után,
- árfelülvizsgálathoz az I. negyedévben kell készíteni.

6.A KÖLTSÉGUTALVÁNYOZÁS ÉS A KÖLTSÉGELSZÁMOLÁS BIZONYLATI RENDJE

Az önköltségszámítás mind az elő- (árvetési), mind az utókalkulációban csak szigorú bizonylati alátámasztással történhet.

Az előkalkuláció (árvetés) bizonylatai:

- anyag, időnormák adatainak bizonylatai:
bizonylati út: műszaki vezetés – kalkuláció
- pótlékkulcsok számítási adatai:
bizonylati út: számvitel – kalkuláció
- béradatok:
bizonylati út: bérszámfejtés – kalkuláció
- egyéb költségtényezők adatainak bizonylatai:
bizonylati út: műszaki vezetés – kalkuláció.

Az utókalkuláció bizonylatai:

- termelésértékesítési és anyag-elszámolási összesítő:
bizonylati út: számvitel – pénzügy – kalkuláció
- bérfelosztás:
bizonylati út: bérszámfejtés – számvitel – kalkuláció
- költségfelosztó ív: (költséghely – költségviselő szerinti felosztás)
bizonylati út: számvitel – kalkuláció – számvitel
- általános költségek pótlékkulcsainak számítási anyagai:
bizonylati út: számvitel – gazdasági vezető – kalkuláció
- külön költségek és az egyéb közvetlen költségek bizonylatai:
bizonylati út: számvitel – kalkuláció – számvitel
- kalkulációs adatlap:
bizonylati út: kalkuláció – gazdasági vezető – kalkuláció

A bizonylatok kiállításánál, utalványozásánál, elszámolásánál, megőrzésénél a társaság Bizonylati Szabályzatában foglaltakat kell alkalmazni.

7.AZ UTÓKALKULÁCIÓ ÉS A KÖNYVELÉSI ADATOK EGYEZTETÉSE

Az utókalkulációs kalkulációs egységenkénti – költségkigyűjtés (kalkulációs adatlap) és a könyvelési adatok között tartalmi és számszerű egyeztetést kell végezni.

Az anyagfeladást és a bérfeladást havonta kell egyeztetni a termelési számlával (és az analitikus nyilvántartással).

Az eltérés kimutatása, tisztázása, könyvelése operatíván történik.

Az általános költségek kigyűjtését és az egyéb közvetlen költségeket negyedévenként kell egyeztetni a termelési számlákkal.

Az egyeztetéseket költségtényezőnként kell elvégezni.

8.AZ ÖNKÖLTSÉGSZÁMÍTÁSI ADATOK SZOLGÁLTATÁSA

Az **előkalkuláció** adatokat szolgáltat:

- a költség és eredmény tervezéséhez igény szerinti mélységben,
- a termelői és elszámolóárakat a könyvelés és a kereskedelmi, termeltető szerveknek,
- különféle gazdasági értékelések elvégzéséhez szükség szerint,
- negyedévenként értékelő jelentés készítése a gazdasági vezetés részére ár-, költség-, eredményalakulásról igény szerinti mélységben,
- nyereségfedezet számítása a gazdasági vezető részére szükség szerint.

Az **utókalkuláció** adatokat szolgáltat:

- az önköltség alakulásáról az elkészült kalkuláció alapján a gazdasági vezetés részére,
- önköltség elemzést végez a tényleges önköltség és az árvetés összehasonlításával, elemzésével a gazdasági vezetés részére
- negyedévenként tájékoztatja a gazdasági vezetőt az utókalkuláció munkájáról, a kalkulációs program végrehajtásáról.

9.FELELŐSSÉG AZ ÖNKÖLTSÉGSZÁMÍTÁS RENDJÉÉRT

Az önköltségszámítás rendjéért, a jogszabályokban és a társaság Önköltségszámítási Szabályzatában előírtak betartásáért a társaság vezetője, gazdasági vezetője és műszaki vezetője együttesen felelősek.

A társaság vezetője felelős a műszaki és számviteli szervek kalkulációs munkájának összehangolásáért.

A társaság Igazgatója felelős az önköltségszámítás részére adott műszaki, termelési adatok hiánytalanságáért, helyességéért, azok időbeni szolgáltatásáért, a szabályszerű anyag- és bérutalványozásért.

A társaság Igazgatója felelős az önköltségszámítás bizonylati rendjének megszervezéséért, az Önköltségszámítási Szabályzat elkészítéséért, aktualizálásáért, az önköltségszámítási előírások betartatásáért és ellenőrzéséért.

Az önköltségszámítás folyamatában résztvevő pénzügyi és gazdasági irányítók felelősek a feladatkörükbe tartozó adatok szolgáltatásáért, azok helyességéért és határidőben történő megadásukért.

A kalkulációt végző személy köteles:

- a kalkuláció készítéséhez szükséges bizonylatokat, adatokat megkövetelni, azok helyességét ellenőrizni,
- a kapott adatok, bizonylatok, feladások alapján a kalkulációkat a kalkulációs programban előírt időre, valós tartalommal elkészíteni és igény szerint rendelkezésre bocsátani,
- negyedévenként jelentést kell adnia a gazdasági vezető részére az önköltség alakulásáról, az önköltségszámítással kapcsolatos bizonylati rend betartásának alakulásáról.

Az önköltségszámításban résztvevő személyek felelősek a jogszabályok és a társasági előírások betartásáért.